

ROBERT LUDLUM

BANCROFTI STRATEEGIA

Inglise keelest tõlkinud Heija-Liis Ristikivi

Originaali tiitel:

Robert Ludlum

The Bancroft Strategy

St. Martin's Press 175 Fifth Avenue, New York

Copyright © 2006 by Myn Pyn LLC

Toimetanud Lea Arme

Kujundanud Siiri Timmerman

Tõlge eesti keelde © Heija-Liis Ristikivi ja Tänapäev, 2019

ISBN 978-9949-85-505-6

www.tnp.ee

Trükitud AS Pakett trükikojas

*Jaffeira: ...Tundma sain
ma hingi, kes heaks teha suudaks' kõik,
mis vaevab meid.*

Thomas Otway „Veneetsia kaitsmine
ehk paljastatud vandenõu” (1682)

PROLOOG

IDA-BERLIIN, 1987

Tinahall taevast tõotas peatset sadu, aga vihm lasi end oodata. Õhuski oli ootust, millegi eelaimdust. Noormees kõndis Unter den Lindenilt Marx-Engels-Forumile, kus sotsialismi sakslastest isade hiiglaslike pronkskujude mittemidaginägevad silmad jõllitasid kesklinna ainiti ja pinevalt. Kivist friis nende selja taga kujutas kommunistliku riigi alamate õnnelikku elu. Ikka veel mitte piiskagi vihma. Aga varsti. Üsna pea pilved rebenevad, taevast avaneb. *See on ajalooline paratamatus*, mõtles mees sotsialistide kõnepruuki jäljendades irooniliselt. Ta oli saagijahil kütt – ja jõudnud kütitavale lähemale kui kunagi varem. Just seetõttu oli äärmiselt oluline talitseda pinget, mis temasse oli kogunenud.

Ta nägi välja nagu miljonid teised selles end töölisparadiisiks kuulutanud linnas. Tema riided olid pärit Centrum Warenhausist, määratu suurest kaubamajast Alexanderplatzil, sest nii silmapaistvalt viletsa kvaliteediga rõivaid ei müüdnud sugugi igal pool. Ida-Berliini tööorja ei meenutanud aga lihtsalt riietus, asi oli kõnnakus – tema raskes, taltsas, lohisevas sammus. Miski ei vihjanud sellele, et ta oli vaid kakskümmend neli tundi varem saabunud läänest ning olnud kõigest mõni hetk tagasi veendunud, et ei ärata millegagi tähelepanu.

Adrenaliinisööst pani naha kirvendama. Talle näis, et kuuleb selja taga Karl-Liebnecht-Strassel kostnud samme. Nende rütm näis tuttav.

Kõik sammud on ühesugused ja ometi erinevad – neil on isemoodi raskus ja kiirus, isemoodi on jalatsitaldade koostis. Sammud on linna solfedžo, oli üks Belknapi juhendajatest talle öelnud: nii tavalised, et jäävad märkamatuks, aga treenitud kõrvale ometi sama selgesti eristatavad nagu hääled. Kas Belknapi oli need õigesti ära kuulnud?

Võimalust, et teda jälitatakse, et saanud ta endale lubada. Ta *pidi* eksima.

Või tuli tal see asi korda ajada.

USA välisministeeriumi ülisalajase haru, Konsulaaroperatsioonide nooremametnikul Todd Belknapil oli juba teatav maine – ta suutis üles leida mehi, kes ei soovinud, et neid leitaks. Nagu jälleajajad ikka, töötas temagi kõige meelsamini üksinda. Kui eesmärk oli kedagi jälgi da, sobis selleks meeskond – mida suurem, seda parem. Aga inimest, kes oli nagu õhku haihtunud, ei olnud võimalik tavakombel jälitada. Niisugustel juhtudel suunati kõik organisatsiooni ressursid jälitamisse, selline oli ettenähtud protseduur. Ent KonsOpi meisterspioonid olid juba mõni aeg tagasi avastanud, et üksiku andeka väliagendi väljasaatmisel on omad eelised. Lasta tal omapäi ilma peal ringi liikuda, kooramata teda kuluka kaaskonnaga. Vabana järgima oma kujutlusvõimet ja kõhutunnet. Vabana järgima oma nina.

Kui kõik hästi läheb, võib just nina juhatada ta jälitatavani, ülejooksikust Ameerika agendini nimega Richard Lugner. Seni tosinaid valesid juhtlõngu ajanud Belknap oli kindel, et nüüd on ta leidnud õige lõhnajälje.

Kas nüüd oli keegi hoopis *tema* lõhna ninna saanud? Kas keegi oli üles võtnud jäljeküti jälje?

Järsk ringikeeramine olnuks kahtlane. Ta jäi seisma, teeskles haigutust ja vaatas samal ajal ringi nagu tohutuid kujusid imetledes, olles valmis andma kiire hinnangu kõigile, kes viibisid tema läheduses.

Ta ei näinud mitte kedagi. Istuv pronksist Marx, seisev Engels – massiivsed kujud, põrnitsemas üle roosteste habemete ja vuntside. Kaks rida pärnapuid. Halvasti hooldatud muruplats. Teisel pool teed kohmakas pikk vaskne klaaskast, millel nimeks Palast der Republik. Ehitis meenutas kirstu, nagu oleks loodudki inimkonna vaimu hauda-sängitamiseks. Väljak näis aga olevat tühi.

See ei rahustanud teda eriti. Oli ta ikka kindel selles, mida oli kuulnud? Ta teadis, et pinge võib mängida ajule vingerpussi, panna varjudes tonte nägema. Ärevus tuli maha suruda – üleskruvitud agent võib olukorda valesti hinnata, jätta kujuteldavate ohtude pärast

muretsedes märkamata tõelise ohu.

Belknap kõndis sisetunde ajal Palast der Republikki, valitseva korra tippehitise kurjakuulutava sära poole. Lisaks Saksa DV parlamendile asusid hoones veel teatri- ja kontserdisaalid, restoranid ja lõputul hulgal bürokraatide kabinette, kus menetleti lugematul hulgal bürokraatlikke avaldusi. See oli viimane koht, kuhu keegi võiks talle järgneda, viimane koht, kus välismaalane julgeks end näole anda – ja esimene koht, mis Belknapile pähe tuli, kus saaks veenduda, et ta on täpselt nii üksi, kui oli lootnud. See oli kas loominguuline otsus või algaja viga. Kohe pidi ta teada saama, kumb. Ta *sundis* näole igavleva enesega rahulolu, möödudes kivinägedega valvuritest ukstel, kes heitsid osavõtmatu pilgu tema kulunud välimusega isikut tõendavale dokumendile, ja edasi läbi tõrksa pöördukse, läbi pika, treppidest ümbritsetud, desinfitseerimisvahendi järele haiseva fuajee, mööda pea kohal kõrguvast majajuhist, mis suunas lõputusse hulka kabinetitesse ja meenutas lennujaama tablood. *Ära jää seisma, ära vaata ringi; käitu, nagu sa teaksid, mida teed, siis arvavad teised, et sa teadki.* Belknap oleks võinud pidada – kelleks? Madalama astme ametnikuks, kes saabub hiliselt lõunalt? Kodanikuks, kes vajab auto jaoks uusi dokumente? Ta astus ümber nurga ja siis veel ühe nurga, kuni jõudis ehitise Alexanderplatzi-poolse ukseni.

Palastist eemale kõndides uuris ta kujutisi ehitise peegelklaasist seintel. Üks tööliste jalatsites ja lõunasöögikohvriga kiitsakas sell. Pundunud, pohmellis silmadega rinnakas *frau*. Paar hallis ülikonnas ja sama värvi nägudega bürokraati. Ta ei tundnud kedagi ära, kellegi nägemine ei käivitanud ühtki häirekella. Belknap läks edasi, tohutu- le stalinistlikus neoklassitsistlikus stiilis promenaadile, mida kutsuti Karl-Marx-Alleeks. Silmapaistvalt laiu tänavaid ääristasid kaheksakorruselised ehitised – lõputu rivi kreemikat tooni keraamilisi plaate, kõrgeid aknaid, ridade kaupa romaani stiilis sambaid esimese korruse kohal. Ühtlaste vahedega dekoratiivsetel tahvlitel oli kujutatud rahulolevaid töölisi nagu need, kes olid selle promenaadi siia kolm ja

pool kümnendit varem rajanud. Kui Belknap ajalootundidest õigesti mäletas, olid samad töölised juhtinud mässu sotsialistliku korra vastu 1953. aasta juunis. Nõukogude Liidu tankid olid ülestõusu halastamatult maatas teinud. Stalini lemmik, ohtrasti dekoreeritud torte meenutav arhitektuur oli päris mõru pill neile, kes olid sunnitud neid „torte” küpsetama. Promenaad oli ilus vale.

Richard Lugner oli aga inetu vale. Lugner oli oma riigi reetnud, aga ei olnud müünud end odavalt. Ta oli tabanud ära, et Ida-Euroopa kustuvad türannid ei ole kunagi olnud nii meeletu nagu praegu ning nende meeletu oli saamahimulisele Lugnerile hästi sobinud. Ta oli hankinud USA-st saladusi, millest ei olnud võimalik mööda vaadata, näiteks nende Ameerika salaagentide nimed, kes tegutsesid sügaval Nõukogude Liidu julgeolekuorganisatsioonides. Tema reetlikkus pakkus haruldast võimalust. Ta sõlmis iga idabloki riigiga eraldi kokkuleppe. Kui „kaubanäidised” olid vastu võetud ja õigeks tunnistatud – näiteks ühe Ameerika agendi isik, keda hoolega jälgiti, enne kui ta vahistati, piinati ja hukati –, sai Lugner ise hinna paika panna.

Mitte just iga kaupmees ei säilita klientidega häid suhteid, ent Lugner oli ilmselgelt ettevaatusabinõud tarvitusele võtnud: tõenäoliselt oli ta pannud oma kliendid kahtlustama, et mõned kaardid on veel paljastamata, et tema Ameerika saladuste laegas ei ole veel täiesti tühi. Kuni eksisteeris selline võimalus, tuli meest kaitsta. Tema majutamine Stasi ametnike ja SDV nomenklatuuri hoonesse, mis kuulutati kunagi „tööliskoduks”, kuigi päris töölised suruti iseloomututesse betoonkarpidesse, tundus sobilik. Kohe kindlasti ei olnud Lugner selline mees, kes ühes kohas kaua püsiks. Poolteist kuud varem oli Belknap Bukaresti vaid mõni tund hiljaks jäänud. Ta ei saanud riskida sellega, et midagi niisugust korduks.

Belknap lasi paar räsitud välimusega Škodat mööda ja ületas siis bulvari veidi enne ristmikku, kohas, kus igerik rauakauplus oma tooteid reklaamis. Kas keegi tuleb talle sisse järele? Kas ta oli oma jälitajat algusest peale ette kujutanud? Odav pleksiklaasist ja emaileeritud

alumiiniumist uks vajus tema järel pauguga kinni – võrkuks, millel ei olnud võrku – ja hallipäine õrnade vuntsidega naine silmitses teda rõõmutult leti tagant, nii et tal tekkis tunne, nagu oleks ta sooritanud mingi üleastumise. Kitsas ruum haises masinaõli järele. Riulid oli täis esemeid, millega – see oli esimesest pilgust selge – ei olnud kellelgi midagi pihta hakata. Kibestunud ilmega naine, poe *Eigentümer*, põrnitses teda ainiti, kui ta võttis riulitelt asju, millest võis oletada, et ta teeb mõnes kortermajas remonti: ämber, valmissegatud krohv, vedel mört, lai pahtlilabidas. Pidevalt remontivajavas linnas selgitaksid need vahendid tema viibimist peaaegu igal pool, kuhu ta ka ei läheks. Naisterahvas leti taga heitis talle veel ühe pahase, kliendilei-ole-kunagi-õigus pilgu, võttes tuseselt raha vastu, nagu oleks see kompensatsioon mingi tekitatud vigastuse eest.

Kortermajja sissepääsemine osutus lapsemänguks – tugevdatud julgeolekuga riigis elamise irooniline eelis. Belknap ootas, kuni paar kirbelt lõhnastatud riidest toidukottidega *Hausfrau*'d läksid sisse Haus 435 uksest, ja sisenes nende järel. Tööriistad andsid talle mitte lihtsalt õigustuse, vaid ka sõnatu heakskiidu. Ta väljus liftist 7 *Stock*'il, prouadest korrus kõrgemal. Kui tal oli õigus – kui tema kondine, rasvaste juustega informaatore mängis ausat mängu –, oli ta jahisaagist vaid mõne meetri kaugusel.

Tema süda hakkas taguma: ootusärev põmm-põmm, mida ta ei suutnud summutada. See ei olnud mingi tavaline jälitav. Richard Lugner oli lipsanud minema kõikmõeldavatest püünistest – ta oli isegi, veel Ühendriikide teenistuses olles, rohkem kui paar tükki üles pannud. Ameerika luureohvitserid olid viimase kaheksateistkümnepäeva jooksul kogunud paksu kaustatäie lugusid, kuidas Lugnerit olla nähtud, aga vähesed neist olid usutavad. Belknap oli viimase kolme kuuga puurinud tosinate kaupa kuivaksjäänud auke ning praeguseks olid tema ülemused huvitatud juba ainult sellisest infost, mis näitas jälitavat puhtalt, otseselt ja kindlalt. Seekord ei olnud ta aga pelgalt baari või kohviku või lennujaama juures valves; seekord oli tal aadress. Tõeline? Garanteerida ta seda ei saanud. Ometi ütles

instinkt – ütles nina – talle, et tema õnn on pöördunud. Ta oli virutanud noa huupi pimedusse ja millelegi pihta saanud.

Järgmised hetked määravad kõik. Tuli välja, et Lugneri eluase on luksuslik apartement, millel olid aknad nii allee kui ka kitsa kõrvaltänava Koppenstrasse poole. Kortnerini jõudmiseks tuli minna kõigepealt mööda pikka koridori ja siis veel teist, lühikest. Belknap jõudis apartemendi ukseni ja pani ämbri maha; eemalt paistab ta remondi-mehe moodi, kes parandab puuduvat põrandaplaati. Siis, veendunud, et koridorid on tühjad, põlvitas Belknap ukselingi ette – siinmail ei olnud peaaegu kuskil ümmargusi ukse nuppe – ja sisestas läbi luku augu tuppä pisikese endoskoopkaamera. Kui tal õnnestuks kindlalt ja otseselt sihtmärki näha, saaks ta siin asjadel silma peal hoida kuni korraliku meeskonna saabumiseni.

Jah, juhul *kui* see õnnestuks – ent seekord oli jäljerada piisavalt lühike, et anda Belknapile lootust. See oli saanud alguse hilisõhtusest külastusest Friedrichstrasse raudteejaama tualetti, kus ta oli lõpuks kõnetanud ühte niinimetatud Bahnhofi poistest – meesprostituutidest, kes olid sellistes kohtades sagedased külalised. Nad jagasid teavet hoopis vastumeelsemalt kui oma keha, nagu varsti selgeks sai, ja oluliselt kõrgema hinna eest. Ta oli alati olnud veendunud, et just need samad eelistused, mis olid viinud Lugneri riigireetmiseni, reedavad lõpuks reetja enese. Himu alaealise ihu järele – Lugneri meelismõnud oleksid talle kalliks maksuma läinud, kui ta oleks Washingtoni jäänud, need ei olnud himud, mida ta saanuks kergesti ja kauaks rahuldada. Idabloki riikide privilegeeritud külalisena võis Lugner olla kindel, et tema isude eest hoolitsetakse, isegi kui neid heaks ei kiideta. Ka Bahnhofi poisid, kes tegutsesid politseiriigis, olid olude sunnil tihedalt seotud grupp. Kui kedagi nende seast oleks „võõrustanud” helde ameeriklane, kellel on rõugearmiline nägu ja isu kolmeteistkümneaastaste järele, arvas Belknap, on ebatõenäoline, et uudised pole tema vennakeste seas laiali läinud.

Selleks oli kulunud ohtrasti keelitamist ja rahustamist, rääkimata patakast markadest, aga lõpuks läks prostituut „uurima” ja naasis

kaks tundi hiljem paberitüki ja võiduka ilmega kergelt tedretähnisel näol. Belknap mäletas oma informaatori hapupiima järele lehkavat hingeõhku, tema külmi niiskeid käsi. Aga see paberitükk! Belknap julges võtta seda kui lunastust.

Belknap keeras endoskoopi valguskaabli otsas, liigutas selle aeglaselt paika. Tema sõrmed ei olnud just kõige vilunud, aga libastumist ei saanud ta endale lubada.

Ta kuulis selja taga mingit heli, saabaste kraapimist põrandaplaadil, ja keeras ringi – et vaadata otse lühikese rauaga SKS-karabiini torusse. Siis nägi ta meest, kes seda käes hoidis: tal oli seljas tumesinist ja halli värvi, terasekarva nõõpidega vormiriietus ja parema õla alla kinnitatud rihmadega beež plastikust raadiosaatja.

Stasi. Ida-Saksa salapolitsei.

Kahtlemata oli ta ametlik vahimees, kellele oli pandud ülesandeks valvata kõrgeaulist *Herr* Lugnerit. Ilmselt istus ta kuskil halvasti valgustatud nurgas või orvas, pilkude eest varjul.

Belknap tõusis käsi üleval hoides aeglaselt jalule, teeseldes segadusesattumist ja mõeldes samal ajal läbi vastulööki.

Stasi sõdur haukus oma beeži raadiosaatjasse tõelise berliinlase eriliselt teravate konsonantidega, teine käsi lõdvalt relva hoidmas. Raadiosaatja võtab osa tema tähelepanust endale, seega ei ole ta hästi valmis äkiliseks agressiivseks liigutuseks. Belknapi enda relv on pahkluu juures kabuuris. Ta teeskleb, et näitab vahimehele oma pahteldamisriistade sisu, võttes samal ajal välja oluliselt surmava ma relva.

Äkitselt kuulis ta, kuidas apartemendi uks tema selja taga avaneb, tundis toast õhkuvat soojust – ja jõulist lööki vastu kaela. Võimsad käed surusid ta maha ja keerasid kõhuli fuajee puitparketile. Kohe oli kellegi saabas ta kuklal. Nähtamatud käed katsusid ta läbi ja võtsid ära pisikese käsirelva, mis oli peidus pahkluu kinnitatud kabuuris. Siis tariti ta tuppa. Uks sulgus tema taga raske mütsatusega. Tuba tehti hämaraks, rulood tõmmati ette. Nüüd pääses valgus sisse veel ainult kitsast ärkliaknast, mis avanes kõrvaltänavale – sünge valgus õuest

tungis vaid hädavaevu süngesse valgusse toas sees. Tal kulus mõni hetk aega, enne kui silmad kohanesid.

Kurat võtaks! Kas nad olid tal algusest peale jälil?

Nüüd eristas ta oma ümbrust juba selgesti. Ta oli mingis kodukontorilaadses ruumis, mida ehtisid kalli välimusega Türgi vaip põrandal, eebenipuust raamiga peegel seinal ja biidermeieri stiilis kirjutuslaud.

Selle taga seisis Richard Lugner.

Mees, kellega ta ei olnud kunagi silmast silma kohtunud, aga kelle näo ta tunneks iga kell ära. Pilu meenutav suu, sügavate rõugearmidega põsed, viiesentimeetrine arm, mis kaardub üle otsmiku nagu teine vasak kulm – teda oli piltidel päris täpselt kujutatud. Belknap vaatles mehe pisikesi pahatahtlikke antratsiithalle silmi – ja võimsat pumppüssi Lugneri käes, mille kaks rauda sihtisid Belknapi nagu teine paar silmi.

Kaks ülejäänud püssimeest – nende olekust, tulistamisasendist ja valvsast pilgust oli ilmne, et nad on hästitreenitud professionaalid – seisis kummalgi pool Lugneri lauda, relvad Belknapi suunatud. Lugneri *isikliku* kaardiväe liikmed, taipas Belknap – mehed, kelle loojaalsust ja kompetentsust ta saab usaldada, tema enda palgal olevad, tema õnnest sõltuvad mehed. Lugneri olukorras olevale mehele oli investering sellisesse kaaskonda kindlasti hinda väärt. Kaks püssimeest lähenesid nüüd Belknapi, püstolitorud temale sihitud, ja jäid tema kõrvale seisma.

„Sa oled üks visa vennike, mis?” ütles Lugner viimaks. Tema hääl oli nasaalne krigin. „Sa oled nagu *inimpuuk*.”

Belknap ei öelnud midagi. Püssitule paigutus oli liigagi ilmne ja professionaalselt korraldatud; ta ei oleks saanud teha ühtki järsemat liigutust, muutmata surma geometriat.

„Minu ema võttis vanasti meil, lastel, puuke tulise tikuotsaga ära. See tegi põrguvalu. Satikale tegi kõvasti rohkem valu.”

Üks tema isiklikest turvameestest tõi kuuldavale tasase kurguhäälese naeru.